

העותרת: **האגודה לזכויות האזרח בישראל**
ע"י ב"כ עוה"ד משכית בנדל ו/או אחי
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
נחלת בנימין 75 תל אביב
טל': 03-5608185; פקס: 03-5608165
דוא"ל: Maskit@acri.org.il

וכן ע"י עוה"ד רעות כהן ו/או הרן רייכמן
מהקליניקה למימוש זכויות אדם באמצעות ההליך האזרחי
הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה
טל': 04-8288611; פקס: 04-8288514
רחוב נחלת בנימין 75, תל-אביב 65154
טל': 054-7700477; פקס: 03-5608165
דוא"ל: reutc.law@gmail.com

- נ ג ד -

- המשיבים: **1. המפקחת על הבנקים**
2. בנק ישראל
כולם ע"י מחלקת הבג"צים, פרקליטות המדינה
- 3. איגוד הבנקים בישראל (ע"ר 580019073)**
ע"י עוה"ד ליאת עיני נצר -
ממשרד עוה"ד ב. לוינבוק ושות'
באמצעות דוא"ל: Liat@levinlaw.co.il

בקשה בהולה מכוח פקודת ביזיון בית המשפט ובקשה לקביעת מועד

דחוף לדיון

מבוא

1. עניינה של הבקשה הבהולה במצב החירום שנוצר עקב משבר התפשטות נגיף הקורונה והוראות ההסגר וההגבלות על פעילות הבנקים בשל המגיפה. מחר אמורים אלפי אזרחים לקבל לחשבון הבנק שלהם את גמלת הבטחת הכנסה. המשיבים התחייבו לבית המשפט הנכבד כי ינקטו בצעדים הדרושים כדי שכל מקבלי קצבאות הביטוח הלאומי יוכלו למשוך את הגמלה מחשבונם לפני החג גם בלי לפתוח את הסניפים. אלא שהמתווה שהוצג בפני בית המשפט לא התממש עד עתה, והעותרת חוששת כי ללא התערבות דחופה של בית המשפט הנכבד עלולה להיגרם פגיעה קשה בציבור העני ביותר במדינה.

לדוגמא לדיון בבקשת ביזיון בשל שינוי במתווה שהוצג בפני בית המשפט, ושעל בסיסו נמחקה עתירה, ר' בג"ץ 2364/17 סדקה נ' מפקד מחוז מרכז במשטרה (פורסם בנבו, 18.06.2017).

2. בהתאם למידע המצוי בידי העותרות, מחר יום 6.4.20, יום קבלת קצבת הבטחת הכנסה, רבים ממקבלי הקצבאות לא יקבלו אפשרות מעשית למשוך מהבנק את הקצבה ההכרחית לקיומם. זאת שכן על אף הצעדים שנוקטות המשיבות, רבים ממקבלי הגמלאות, הרגילים למשוך את הגמלאות **במזומן** בקופה בסניפי הבנקים, טרם קיבלו כרטיס דביט לביתם (כרטיס המאפשר משיכת מזומן וביצוע עסקאות). למעשה העותרת אינה מכירה אחד אשר קיבל כרטיס כזה. ככל הנראה, גם למשיבה 1 אין מידע כזה. משמעות האמור לעיל, היא שמקבלי גמלת הבטחת הכנסה לא יוכלו למשוך אותה לשם רכישת צרכי קיום בסיסי כגון מזון ותרופות, מבלי להפריז.

3. **על רקע זה, פנתה העותרת למשיבים וביקשה כי יפתחו את סניפי כלל התאגידיים הבנקאיים** (להלן: "הבנקים"), **בהם שירותי קופה למשיכת מזומנים לקראת החג ביום 6.4.2020.**

4. **חרף לוח הזמנים הדוחק והחג הממשמש ובא, עד לרגע זה לא נתקבלה תשובה ברורה, ומכאן בהילות הבקשה, כמפורט להלן.**

הבקשה בפירוט

5. ביום 26.3.2020 עתרה העותרת לבית משפט נכבד זה על מנת שיורה לכלל הבנקים לפתוח סניפים בהם שירותי קופה למשיכת מזומנים, ביום ראשון ה-29.3.2020, מועד קבלת קצבאות קיום, על מנת לתת שירות ללקוחות שהם מקבלי גמלאות הביטוח הלאומי, שאין להם דרך למשוך את הגמלה למעט בקופה במזומן; וכן, שיורה לעותרת להסיר את ההגבלות על משיכת מזומן המוגן מעיקול בהתאם לחיקוקים השונים ולבצע פעולות להעברת מזומן מוגן באמצעות אפליקציות הבנקים, ללקוחות מקבלי גמלאות הביטוח הלאומי שיש עיקול על חשבונם.

6. בית המשפט הנכבד התבקש לקבוע דיון דחוף בעתירה בשל הפגיעה הקשה הצפויה לכ-30,000 מקבלי גמלאות הביטוח הלאומי במידה ולא יקבלו את כספי הגמלה ביום המיועד לכך.

7. ביום 27.3.2020 הודיע ב"כ המשיבה בדוא"ל לעותרת 1-2 ביחס לסעד הראשון בעתירה, כדלקמן:

"בהתאם לשיחות שהתקיימו בין המפקחת על הבנקים לכלל הבנקים, כל הבנקים יפתחו את כל שירותי הקופה שלהם למשיכת מזומנים (למעט שתי קופות בהן הדבר לא התאפשר מסיבות בריאותיות), על מנת לתת שירות ללקוחות שהם מקבלי קצבאות הביטוח הלאומי, שאין להם דרך למשוך את הגמלה למעט בקופה במזומן. כל הקופות הפתוחות בשגרה ביום ראשון, יפתחו ביום ראשון, וכולן יהיו פתוחות גם ביום שני, 30.3.20 ללקוחות אלו בלבד. כמו כן, וכפי שצוין במענה שהועבר לכן עובר להגשת העתירה, הבנקים החלו לפני כשבוע במשלוח כרטיס דביט (כרטיס המאפשר משיכת מזומן וביצוע עסקאות) ללקוחות מקבלי הקצבאות, וזאת על מנת להימנע מהצורך להגיע לקופות כדי לשמור על בריאות הציבור. חלקם כבר הגיעו ללקוחות וחלקם יגיעו במהלך הימים הקרובים".

8. בהתאם, בימים 29.3.2020 ו-30.3.2020, בעקבות העתירה, נפתחו ברחבי ישראל סניפי בנק בהם קופה למשיכת גמלאות: אזרח ותיק, נכות והתוספות לה, מזונות ועוד.

9. ביום 30.3.2020 התקבלה תשובתם המקדמית של המשיבים 1-2 לעתירה. בתשובה נאמר בין השאר כי ".... במסגרת הטיפול המתמשך של המשיבים בעניין, ביום 29 במרץ 2020 הוסכם בין המפקחת לבין הבנקים כי האחרונים יאתרו את כל הלקוחות שאין להם כרטיס חיוב, ונמצא כי משכו את כספי הקצבה מקופות הבנק במהלך 3 החודשים האחרונים, וישלחו להם כרטיס דביט, וזאת במטרה לצמצם את הצורך בהגעה לקופות הבנק."

10. ביום 30.3.2020 התקבלה תשובתם המקדמית של איגוד הבנקים, המשיב 3, לעתירה. בתשובה נאמר כי "תהליך הנפקת ומסירת הכרטיסים כרוך בעבודה רבה מאד, הנמצאת עדיין בעיצומה, וכוללת – מיפוי הלקוחות מקבלי הקצבאות לפי פרמטרים רלוונטיים; טיוב פרטים אישיים של הלקוחות (בשל הסיכונים הכרוכים בשימוש לרעה בכרטיסים); פנייה טלפונית ללקוחות על מנת לברר עמם אם הם מעוניינים בכרטיס; שליחת הודעות SMS במקביל לשליחת הכרטיסים; מענה טלפוני אנושי למתן סיוע בהפעלת הכרטיסים והסבר על השימוש בהם; הצבת עובדים במבואות הסניפים לצורך מתן סיוע והדרכה ללקוחות המתקשים בתפעול הכרטיסים ומשיכת מזומן ממכונות אוטומטיות; ועוד".

11. עוד באותו היום, העותרת ציינה בתגובתה כי אותה הבעיה בדיוק, שהובילה לפתיחת הסניפים ביום 29.3.2020 צפויה להתרחש במועד קצבת הבטחת הכנסה ביום 6.4.2020 (מועד שהוקדם בשל החג), ולכן ביקשה להותיר העתירה תלויה ועומדת וכי המשיבים יימסרו הודעה בעניין, אך בית המשפט הורה על מחיקת העתירה לאור התחייבות המשיבים, וציין בהחלטתו ש"חזקה עליהם לפעול כנדרש על מנת שכל מקבלי הקצבאות יממשו את זכויותיהם".

12. ביום 31.3.2020 בשיחה עם גבי עודדה פרץ, סגנית המפקחת על הבנקים, נמסר לב"כ העותרת כי לא רק שלא יורחבו שעות פעילות הבנקים ביום קבלת הגמלה הקרב ובא, אלא שאף פורסמה טיוטת הנחיית הפיקוח על הבנקים לפיה יצומצם מספר הסניפים הפתוחים מ-25% ל-15% וכי הפיקוח על הבנקים לא החליט האם לפתוח את כלל הסניפים ביום 6.4.2020 עבור מקבלי קצבת הבטחת הכנסה.

13. ביום 1.4.20 הטיוטה הפכה להוראה מחייבת, והמשיבה 1 הורתה לכלל הבנקים לצמצם עוד יותר את היקף הסניפים הפתוחים, מ-25% עד היום ל-15% ("משבר נגיף הקורונה – הנחיות נוספות בנוגע למתן שירות פרונטלי ללקוחות הבנקים", מיום 1.4.20, להלן: "ההנחיה"). בהנחיה התירה לעצמה המשיבה 1 שיקול דעת לקבוע הוראות שונות לעניין פתיחת סניפים לקהל בימים מסוימים.

העתק ההנחייה מצ"ב ומסומן ב/1

14. על רקע זה, ביום 1.4.2020 פנתה העותרת בדחיפות למשיבה 1 וביקשה לברר כיצד היא מיישמת את פסיקת בית המשפט הנכבד. העותרת ציינה כי מתגובת איגוד הבנקים (המשיב 3) בבג"ץ 2278/20, עולה כי תהליך הנפקת הכרטיסים ומסירתם כרוך בעבודה רבה הנמצאת עדיין בעיצומה.

15. בהתאם, מבירור שעשתה העותרת עולה, כי לקוחות רבים טרם קיבלו את הכרטיס, ורבים כלל אינם יודעים על מבצע הנפקת הכרטיסים. כן ציינה, כי לא ברור עדיין אם יושמה ההנחיה בדבר פעולות בחשבונות שהוטל עליהם עיקול באמצעות כרטיסי משיכת מזומן והאפליקציות השונות.

16. העותרת טענה, כי על המשיבים שיקול דעת זהה גם במועד הקצבה הקרוב, בהתאם להתחייבותם בפני בית המשפט ולפסק הדין שנחתם כך: **"חזקה על המשיבים כי ימשיכו לפעול כנדרש על מנת שכל מקבלי הקצבאות יממשו את זכויותיהם"**.

כמו כן נטען כי על המפקחת לעשות שימוש במרחב שיקול הדעת שהותירה לעצמה בהנחיה ולהורות לתאגידי הבנקאים לפתוח ביום קבלת הסיוע והקצבה הקרובים, כל סניף שיש בו קופה ושב לא הוסדר ללקוחותיו מקבלי הקצבאות כרטיס דביט. בנוסף, ביקשה לקבל עדכון בדבר היקף משלוח הכרטיסים – כמה נשלחו מתוך סך הכרטיסים; כמה הופעלו; מה הצעדים שנקטו הבנקים בפועל להסרת מגבלות כאמור לעיל וכל מידע רלוונטי אחר.

העתק הפנייה למשיבות מיום 1.4.2020 מצ"ב ומסומן ב/2

17. ביום 2.4.2020 השיבה נציגת המשיבה 1 לעותרת כי בנוגע לגמלת הבטחת הכנסה, הבנקים ממשיכים ביצירת קשר עם מקבלי הקצבאות שאין ברשותם כרטיס ומשכו את הקצבאות במזומן, במטרה לשלוח להם כרטיס דביט. זאת לצד העובדה כי עדיין ישנם סניפים פתוחים. עוד השיבה כי בנק ישראל ממשיך לעקוב אחרי סטטוס קבלת הכרטיסים ובהתאם לנתונים המעודכנים כמו גם ההנחיות המעודכנות בעניין צמצום התנועה במרחב הציבורי, יקבל החלטה בסמוך למועד קבלת הקצבה.

העתק מענה המשיבה 1 מיום 2.4.2020 מצ"ב ומסומן ב/3

18. באותו היום פנתה ב"כ העותרת במסרון אל גב' פרץ ושאלה בין היתר האם יש לבנק ישראל מידע לגבי כמה כרטיסים נשלחו ומתוכן כמה הופעלו או התקבלו. בתגובה השיבה גב' פרץ: "אנו עדיין אוספים נתונים".

19. כאמור, בכל מקרים הידועים לעותרת, איש ממקבלי הגמלאות (הן מאלו שכבר קיבלו את הגמלאות 28/3ב והן מאלו שאומרים לקבל גמלת הבטחת הכנסה ב/6) לא קיבל את הכרטיס לביתו. אחת מן הפונות לעותרת קיבלה קוד להפעלה ללא כרטיס. אחרת קיבלה את הכרטיס לסניף שנמצא במרכז הארץ בעוד שהיא גרה במחוז חיפה. איש מהם לא קיבל שיחת טלפון על מנת לברר האם קיבל את הכרטיס.

20. ביום 4.4.2020 במוצאי השבת, שבה ופנתה ב"כ העותרת במסרון כדלקמן: "... כידוע ביום שני 6/4 משתלמת גמלת הבטחת הכנסה של הביטוח הלאומי. תשלום הגמלה הוקדם מה 12/4 כדי שאנשים יוכלו למשוך אותה לפני פסח. אני מבקשת שתעדכני אותנו לגבי היקף משלוח כרטיסי הדביט, והיקף פתיחת הכרטיסים לשימוש, בקרב מקבלי גמלאות שמושכים את הגמלה שלהם בקופה בסניפי

הבנקים. כמו כן אבקש לדעת האם בכוונתכם לפתוח את סניפי הבנקים שיש בהם קופה ביום שני הקרוב".

21. במענה השיבה גב' פרץ, כי "... מחר יהיו ברשותנו נתונים עדכניים בדבר שיעור ההפצה והאמצעים החלופיים ועל בסיסם תתקבל החלטה בדבר הצורך במתן שירותי קופה בסניפים נוספים על הסניפים שממילא יהיו פתוחים לידיעתך, הנחנו את הבנקים לתת מענה במקרים ספציפיים".

22. ביום 5.4.2020 ביררה ב"כ העותרת האם יש חדש בענין הפנייה, ומסרה דוגמאות לאנשים שלא קיבלו עדין את הכרטיס. בתגובה, גב' פרץ מטעם המשיבה 1 השיבה "... את מוזמנת להעביר לי את פרטי המקרים ואנו נבדוק זאת מול הבנקים הרלוונטיים".

23. אם כן, עד לרגע זה המשיבה 1 אינה יודעת מהו היקף הכרטיסים שנשלחו, מהו היקף הכרטיסים שהופעלו; והאם בכוונתה להורות לבנקים המסחריים שיש בהם קופה לפתוח סניפיהם מחר, יום שני, לכל הפחות לטובת מקבלי הגמלה.

24. כל שהמשיבה 1 מציעה זה לפתור מקרים פרטניים שבמקרה הגיעו אל העותרת, תוך התעלמות מאלפי לקוחות מקבלי קצבאות שאין להם יכולת או היכרות עם העותרת או עם מנגנון התלוונות של בנק ישראל והם נעדרים כל מענה בתקופה קריטית זאת.

25. על רקע האמור לעיל, נראה כי גם מחר, ה-6.4.2020, רבים לא יוכלו למשוך את גמלתם לצרכי מחייה ממש, ואין צורך להכביר על המשמעות הקשה של כך לאנשים עניים, שהגמלה מאפשרת להם להתקיים קיום בסיסי, לשלם חשבונות, ולהתארגן לחג.

26. בית המשפט הנכבד מתבקש לפיכך לכוף על המשיבים, לקיים את פסק דינו מיום 30.3.2020, שעל פיו נקבע, כי "חזקה על המשיבים כי ימשיכו לפעול כנדרש על מנת שכל מקבלי הקצבאות יממשו את זכויותיהם". כן מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע מועד דחוף לדיון.

5 באפריל 2020

/ב/
משכית בנדל, עו"ד

רעות כהן, עו"ד

ב"כ העותרת